

ЧЕРВОНІ ТРОЯНДИ ДЛЯ ТОНІ

Естакадний міст Міжнародної залізниці¹ згорів ущент². І потяг, який прямував із Сан-Антоніо³ на південь, на найближчі сорок вісім годин був відрізаний від місця призначення. Той потяг мав привезти Тоні Вівер її великодній капелюшок⁴.

Еспірісьйон, мексиканець, якого відрядили із ранчо Еспіноса⁵ і який мав проїхати бричкою сорок миль, аби забрати та привезти той капелюшок, повернувся, стинаючи плечима та розводячи порожніми, якщо не рахувати цигарки, руками. На невеличкій залізничній станції, що звалася Нопал⁶, йому повідомили про те, що потяг затримається, тож, не отримавши розпорядження чекати, він просто розвернув своїх коників і повернувся на ранчо.

---

¹ Міжнародна велика північна залізниця (International Great Northern Railroad; I&GN) — залізнична магістраль у штаті Техас, що забезпечує сполучення з Мексикою. (*Тут і далі примітки перекладача.*)

² У XIX ст. у США були поширені естакадні залізничні мости, збудовані з дерев'яних колод і брусів, що були вразливими до пожеж.

³ Сан-Антоніо — місто, розташоване у центральній частині штату Техас, США. Центр промисловості та туризму.

⁴ Великодній капелюшок — неодмінний атрибут великодньої традиції у США, де святкування Великодня супроводжується парадами, учасники яких одягаються у новий одяг та надягають модні капелюшки, адже нове вбрання символізує собою весняне оновлення природи.

⁵ Еспіноса (*ісп.* Espinosa) — назва, що перекладається як «шпичастий», «колючий».

⁶ Нопал (*ісп.* Nopal) — іспанська назва кактуса опунція.

Отже, неабияк помиляється той, хто припускає, ніби Остара, ця богиня весни¹, переймається парадом, що відбуваються на П'ятій авеню після відвідин церкви, більше, ніж її вірними прихильниками, які збираються у молитовному домі містечка Кактус, штат Техас. Дружини та доньки власників ранчо в окрузі Фріо² вбираються квітом новеньких капелюшків і суконь так само віддано та рясно, як і деінде, і на один-єдиний день Південний Захід перетворюється на суміш із хашів велетенських кактусів, Парижа та раю. Нині була Страсна п'ятниця, а великодній капелюшок Тоні Вівер червонів, невидний нікому, десь у вагоні безсилового експреса, що стояв, овіяний пустельним повітрям, ген за згорілим естакадним мостом. А ополудні в суботу дівчата Роджерс із ранчо Шнурівка, Елла Рівз із ранчо Якір та місіс Беннет з Ідою з Грін-Веллі мали зібратися на ранчо Еспіноса та взяти із собою Тоню. А тоді це прекрасне зібрання разом зі своїми дбайливо загорненими та зав'язаними у клунки для захисту від дорожньої куряви капелюшками та сукнями весело та неквапно подолає десять миль до Кактуса, де наступного ранку вони ошатно вберуться, підкорятимуть чоловіків, віддаватимуть шану богині весни та викликать заздрісне хвилювання серед польових лілей.

Тоня сиділа на східцях ґанку ранчо Еспіноса, похмуро цвяхкаючи коротким плетеним нагаєм жмутик

---

¹ В оригіналі «...Easter, the Goddess of Spring...». Йдеться про Остару, або Еостру — богиню весни та щорічного оновлення природи в англо-саксонській мітології. Саме від її імені походить давньоанглійська назва місяця квітня — *Ēastermōnath* (*Easter month*), а згодом і назва свята Великодня, що англійською зветься *Easter*.

² Фріо — округ у штаті Техас, США. Назва округу походить від назви річки Фріо (від ісл. «холодна»), що тече його теренами.

кучерявої мескітової трави¹. Вона демонструвала набурмосені та зухвалі губи й щосили намагалася випромінювати ауру недолі та трагедії.

— Ненавиджу залізниці, — категорично проголосила вона. — І чоловіків. Чоловіки ж бо вдають, буцімто вони отими залізницями керують. А чи ж можете ви дати бодай однісіньке виправдання тому, що естакадні мости займаються та йдуть за вітром? Капелюшок Іди Беннет буде оздоблений фіалками. А я й кроку не ступлю у керунку Кактуса без новенького капелюшка. Була б я чоловіком, я би вже його з-під землі дістала.

Двійко чоловіків неспокійно слухали це паплюження їхнього роду. Один із них був Велз Пірсон, наглядач скотарського ранчо Мучо Калор². Інший — Томпсон Барроуз, успішний вівчар з Долини Кінтана. Обидва вони вважали Тоню Вівер прегарною дівчиною, надто коли вона сварила залізниці та погрожувала чоловікам. Обидва віддали би власний епідерміс, аби з нього створили для Тоні великодній капелюшок, і зробили би це набагато охочіше, ніж страус розстається зі своїм пір'ям, а біла чапля — зі своїм життям³. І жоден із них не був винахідливим достатньо для того, аби вигадати спосіб, який дозволив би надолужити прикру нестачу до прийдешньої Великодньої неділі. Засмагле до темно-брунатного кольору обличчя Пірсона та його світле, вигоріле на сонці волосся надавали йому вигляду школяра, якого охопила така притаманна молодості

---

¹ Мескітова трава — густа трава, характерна для Західного Техасу. Назву отримала за те, що зазвичай рясно росте довкола мескітових дерев.

² Мучо Калор (*исп.* Mucho Calor) — «дуже гаряче», «вельми спекотно».

³ Звичай прикрашати головні убори пір'ям наприкінці XIX — початку XX ст. набув таких масштабів, що мало не призвів до цілковитого винищення популяції білої чаплі.

глибока та невідступна журба. Тоніна скрута геть його засмутила. Томпсон Барроуз був досвідченіший та ліпше пристосовувався до обставин. Свого часу він приїхав сюди звідкілясь зі Сходу; носив краватки та черевики, і у жіночій присутності йому відбирало мову.

— Великий сухий ставок, що коло Піщаного Струмка, — сказав Пірсон навмання, не надто сподіваючись на успіх, — після минулого дощу заповнився водою.

— Ох! Та невже? — різко відказала Тоня. — Красно дякую за те, що повідомили мені про це. Гадаю, для вас, містере Пірсон, новенький капелюшок — то ніщо. Гадаю, ви собі думаєте, що жінка має п'ять років поспіль незмінно носити того самого старезного стетсона¹, як оце ви. Якби ваш старий ставок та й загасив отой естакадний міст, коли він зайнявся, отоді ви мали би бодай якусь підставу, аби про нього згадувати.

— Міс Вівер, я глибоко співчуваю, — мовив Барроуз, застережений Пірсоною долею, — що ви не змогли отримати свого капелюшка... на правду, глибоко співчуваю. Якби я міг щось зробити, то...

— Не переймайтеся, — із солодким сарказмом перепинила його Тоня. — Якби ви могли щось зробити, то вже певно, що робили би. Але нема на те ради.

Тоня завагалася. Проблиск надії промайнув у її очах. Де й ділася її набурмосеність. Дівчину охопило натхнення.

— Ген коло Роздоріжжя Самотнього Береста, — мовила вона, — є одна крамниця, де продаються капелюшки. Єва Роджерс дістала свій саме там. Вона

---

¹ Стетсон — ковбойський капелюх із високим округлим наголовком, із заломом нагорі та широкими крисами, загнутими догори з боків. Розроблений 1865 року Джоном Стетсоном. Капелюх мав безліч практичних способів застосування — його широкі криси захищали від дощу та сонця, ними можна було роздути вогнище, а ще подати сигнал на відстані чи навіть носити у ньому воду.

казала, що то — капелюшок останньої моделі. Може, там іще лишилося кілька таких. Але ж до Самотнього Береста — цілих двадцять вісім миль.

Брязнули остроги двох чоловіків, які поквапливо підвелися; і Тоня заледве не посміхнулася. Отже, ще не всі Лицарі обернулися на порох; і не заіржавіли ще коліщатка їхніх острогів.

— Звичайно, — мовила Тоня, задумливо розглядаючи білу хмаринку, що плинула блакитним небесним склепінням понад затокою¹, — ніхто не встигне проїхати верхи до Самотнього Береста й назад до того, як завтра зранку по мене заїдуть дівчата. Тож я, гадаю, буду змушена залишитися вдома цієї Великодньої неділі.

А тоді вона усміхнулася.

— Ну, міс Тоню, — мовив Пірсон, простягаючи руку по свого капелюха, з виглядом таким хитрим, який має хіба що заснуле немовля. — Гадаю, час мені вже пустити свого коника клусом назад, до Мучо Калор. Завтра зранку насамперед подамся до Сухого Ручая на виїздку коней²; адже ми із Дорожнім Бігунцем³

---

¹ Йдеться про Мексиканську затоку — внутрішнє море Атлантичного океану, що омиває узбережжя Південних штатів США, схід Мексики та береги острова Куба.

² Тут йдеться про різновид кінних змагань, які походять зі скотарських ферм. Мета таких змагань — показати рівень уміння вершника управляти конем і вміння коня заганяти худобу, зокрема ту, що відбилася від стада, звідки й походить їхня англійська назва — *cutting*, себто «різання», «підрізання».

³ Коня названо на честь дорожнього бігуна — каліфорнійської земляної зозулі (*Geococcyx californianus*) — північно-американського птаха родини зозулевих, що мешкає у пустелях і напівпустелях на південному заході США та на півночі Мексики. Свою «неофіційну» назву птах отримав за здатність надзвичайно швидко бігати, зокрема за поштовими каретами, вихоплюючи потривожену їхніми колесами здобич — дрібних гризунів, ящірок, комах тощо.

маємо бути там. Кепсько, що ваш капелюшок отак затримався на шляху. Та, може, той естакадний міст таки встигнуть вчасно полагодити до Великодня.

— Я вже теж мушу їхати, міс Тоню, — оголосив Барроуз, поглядаючи на свого годинника. — Отакої, таж оце вже майже п'ята година! Мушу вирушати до табору, де пасеться молодняк, аби допомогти вчасно позаганяти тих навіжених овечок до кошари.

Скидалося на те, що залицяльників Тоні змусила поспішати якась нагальна потреба. Вони манірно попрощалися із дівчиною, а тоді з ретельною та урочистою гречністю, притаманною мешканцям Південного Заходу, потисли один одному руки.

— Сподіваюся невдовзі побачити вас знову, містере Пірсон, — сказав Барроуз.

— Навзаєм, — мовив скотар, і вираз його обличчя був поважний, неначе у чоловіка, чий друг вирушає у довгу китобійну подорож. — Хай би коли вам трапилася нагода проїздити попри межі ранчо Мучо Калор — ласкаво прошу завітати до господи, я буду радий вас бачити.

Пірсон скочив у сідло Дорожнього Бігунця, найжвавішого ковбойського коника у долині Фрію, та дозволив йому хвилинку погарцювати — таку вже той кінь мав звичку, навіть наприкінці подорожі, що тривала цілий день.

— Міс Тоню, — гукнув він, — а який був той капелюшок, що його ви замовили у Сан-Антоніо? Нічого не можу з собою вдіяти, такий мене жаль бере, як про нього подумаю.

— Солом'яний, — сказала Тоня, — звичайно ж, останньої моделі; оздоблений червоними трояндами. Ось що я люблю — червоні троянди.

— Жоден інший колір не пасував би ліпше до ваших обличчя та волосся, — захоплено мовив Барроуз.

— Ось що я люблю, — сказала Тоня. — З усіх квітів я віддаю перевагу червоним трояндам. Усі ті рожеві чи сині — не для мене. Та що вже тут вдієш, якщо естакадні мости згоряють і залишають тебе без нічого? Такий вже кепський та нудний Великдень матиму я цьогоріч!

Пірсон зняв свого капелюха та пустив Дорожнього Бігунця учвал, у керунку чапаралевих¹ хащів, на схід від господи власника ранчо Еспіноса.

Коли Пірсонові стремена заторохкотіли по густих чагарниках, довгоногий гнідий кінь Барроуза вирушив у південно-західному керунку вузьенькою смугою відкритої прерії.

Тоня повісила свого нагая та увійшла до вітальні.

— Мені дуже шкода, доню, що ти не отримала свого капелюха, — промовила до неї мати.

— О, матінко, не хвилюйся, — спокійно мовила Тоня. — Завтра вранці я таки матиму нового капелюшка.

Коли Барроуз дістався місця, де відтинок прерії закінчувався, то потягнув віжки, спрямував свого гнідого праворуч і дозволив йому граційно та повільно прокладати шлях порослою саквістою² рівниною, якою пролягало нерівне та сухе дно *arroyo*³. А тоді кінь зіп'явся вгору, продерся каменистим, укритим густими чагарниками пагорбом і, зрештою, задоволено форкнувши, дістався високої, рівної прерії, трав'янистої та

---

¹ Чапараль, або чапарель — колючі чагарники, що поширені на півдні США, насамперед у Каліфорнії. Назва походить від іспанського слова *chaparro* і означає невеликий або карликовий вічнозелений дуб. Кущі чапаралю утворюють щільні зарості, що вкривають собою великі терени.

² Саквіста (*icn. sacuista*) — різновид рослинності, притаманної півдню США.

³ Аррою (*icn.* — «струмок») — сухе річище, що заповнюється водою під час дощів.

поцяткованої світлішою зеленню мескітів¹, які вбралися у своє весняне листя. Барроуз незмінно прямував праворуч, аж поки виїхав на стару індіанську стежку, що вела на південь уздовж річки Нуесес², а тоді повертала і тяглася двадцять вісім миль на південний схід, через Самотній Берест.

Тут Барроуз підігнав гнідого, пустивши його навзаводи. Вигідніше вмовившись у сідлі для довгої поїздки, Барроуз почув стукіт копит, приглушене хльоскання чапаралю по дерев'яних стременах, несамовите гикання команчів³; і з хащів праворуч від стежки, неначе жовте курча із темно-зеленої великодньої крашанки, вигулькнув Велз Пірсон.

Коли Пірсон не перебував у присутності жіночності, перед якою відчував благоговіння, журбі не було місця в його грудях. У присутності Тоні його голос був ніжний, неначе голос жаби-бика⁴, що сидить влітку у своєму очеретяному кубельці. А нині від його радісного горлання кролики, що були за милю від нього, опускали вуха, а чутливі рослини стуляли своє листя⁵.

— А ти нівроку так далеченько від ранчо переніс отой свій табір для молодняку, еге ж, сусідо? — запитав Пірсон, коли Дорожній Бігунець порівнявся з гнідим коником.

---

¹ Мескіт — дерево, характерне для Південної та Центральної Америки, росте у посушливих регіонах. Має їстівні плоди, які використовують у кулінарії.

² Нуесес — річка у штаті Техас.

³ Команчі — одна з націй індіанського народу, що сформувалася на південних рівнинах США.

⁴ Жаба-бик, або велика зелена жаба — водяна жаба, поширена на більшій частині теренів Північної Америки. За свої розміри отримала англійську назву Bullfrog — «жаба-бик».

⁵ Йдеться про вайї — гілкоподібне листя деяких видів рослин, зокрема папоротеподібних. Вайї певних рослин, таких як мімоза сором'язлива, здатні стулятися від доторку або вібрації.

— На двадцять вісім миль, — відповів Барроуз, дещо спохмурнівши. Пірсонів сміх на годину раніше розбудив сову, що сиділа собі у дуплі водяного береста¹ понад річкою на відстані пів милі.

— Ну то й добре, вівчарю. Я ж бо й сам віддаю перевагу чесній грі. Ми з тобою просто двійко очманілих капелюшників, які вийшли на лови, щоб уполювати капелюшка у цій глушині. Попереджаю, Барре, ліпше тобі дивитися за своїми кошарами. Ми з тобою почали одночасно, і той, хто дістане головний убір, зійде на дещо вищу сходинку на ранчо Еспіноса.

— Славного маєш коника, — мовив Барроуз, поглядаючи на бочкоподібне тіло Дорожнього Бігунця та його тонкі ноги, що рухалися розмірено, неначе поршневий шток двигуна. — Звісно, це перегони; одначе ти надто добрий вершник, аби підстрожувати свого коня аж так рано. Нумо, поїдьмо разом, допоки дістанемось останньої прямої перед фінішем.

— Охоче складу тобі товариство, — погодився Пірсон, — і я у захваті від твого здорового глузду. Якщо у Самотньому Бересті є капелюшки, завтра ж один із них прикрасить собою чоло міс Тоні, і тебе на цій коронації не буде. Я не вихваляюся, Барре, проте твої гнідий слабкий на передні ноги.

— Закладаюся своїм конем проти твого, — запропонував Барроуз, — що завтра вранці міс Тоня надягне капелюшок, який я привезу їй до Кактуса.

— Ловлю тебе на слові, — вигукнув Пірсон. — Але ж, ой, леле, це ж наче конокрадство з мого боку! Зможу використовувати того гнідого, як коника для пані... коли дехто переїде до мене на ранчо Мучо Калор, і...

---

¹ Водяний берест (*лат. Planera Aquatica*) — листопадна рослина роду покритонасінні. Характерна для Південного Заходу США. Досягає 10-15 метрів заввишки.

Темне обличчя Барроуза набуло такого лютого виразу, що ковбой перепинив свою промову. Одначе Пірсон був не з тих, кого можна довго тримати у напрузі.

— Барре, а що воно за знак, усі ті великодні штуки? — бадьоро запитав він. — Чого це жінки неодмінно мусять дістати собі ті новенькі капелюшки, про які дізнаються з альманаху, чи зі шкіри пнутися, намагаючись їх доп'ясти?

— Великодній обряд, хоча й не згаданий ні у Старому, ані у Новому Заповіті, — пояснив Барроуз. — Усе це дійство коїться за наказом Папи абощо. А ще це якось пов'язано із Зодіаком, і, здається, було винайдено ще давніми єгиптянами.

— Ну, значить із тим святом усе гаразд, якщо вже погани поставили на ньому своє тавро, — сказав Пірсон, — інакше Тоня ніколи не мала би справи з отими святкуваннями. До того ж усе те у церкві витворюють. А припустімо, Барре, що у тамтій крамниці у Самотньому Бересті є лише один-однісінький капелюшок!

— Тоді, — похмуро мовив Барроуз, — найкращий з нас відвезе його назад, на ранчо Еспіноса.

— Овва, чоловіче! — скрикнув Пірсон, підкидаючи свого капелюха угору та ловлячи його. — Таж із отих вічварських ранчо ще ніколи не виходило анічогісінько подібного до тебе. Ти говориш добре і до речі. А що, як їх там більше, ніж один?

— Тоді, — сказав Барроуз, — кожен обере капелюшок, і тоді один із нас перший привезе його до міс Тоні, а інший — ні, та й квит.

— Ніколи ще не було на світі двох душ, — проголосив Пірсон, підвівши очі до зірок, — більш споріднених, і двох сердець, які билися би влад так само, як оце наші з тобою. Ти і я могли би разом їхати верхи на єдинорозі та думати одну думку на двох.

ЗМІСТ

Червоні троянди для Тоні	5
Навкруг кола	21
Історія каучуконосного фікуса	29
З Назарета	37
Зізнання гумориста	58
Горобці на Медісон-сквер	74
Серця та руки	81
Кактус	85
Детектор детективів	91
Причепи та п'єски	99
Невеличка розмова про натовпи	107
Снігова людина	114